

Polismyndigheten

Diarienummer:
IMY-2023-4465

Ert diarienummer:
A184.143/2023

Datum:
2024-06-11

Beslut efter tillsyn enligt brottsdatalagen – Polismyndighetens behandling av uppgifter om barn under 15 år i Surfa 2

Integritetsskyddsmyndighetens beslut

Integritetsskyddsmyndigheten konstaterar att Polismyndigheten har behandlat personuppgifter i strid med bestämmelsen om särskild upplysning om ej misstänkta personer i 3 kap. 4 § 1 st. lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, genom att i fyra fall felaktigt angett barn under 15 år som misstänkta i systemet Surfa 2 (IMY:s kontroll nr: 8, 30, 39, 42).

Integritetsskyddsmyndigheten konstaterar att Polismyndigheten har behandlat personuppgifter i strid med bestämmelsen om rättslig grund för behandling i 2 kap. 1 § 1 p. lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, genom att i 16 fall behandlat uppgifter om barn under 15 år i systemet Surfa 2 utan att detta har varit nödvändigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet (IMY:s kontroll nr: 5, 7, 10, 12, 17, 21, 22, 24, 25, 26, 31, 32, 35, 37, 38, 41).

Integritetsskyddsmyndigheten konstaterar att Polismyndigheten har brutit i tillämpningen av bestämmelsen om skyldighet att vidta lämpliga organisatoriska åtgärder i 3 kap. 2 § brottsdatalagen (2018:1177), genom att ha otillräckliga instruktioner till användarna av systemet Surfa 2 hur de ska registrera och behandla uppgifter om barn.

Integritetsskyddsmyndigheten förelägger Polismyndigheten, med stöd av 5 kap. 7 § brottsdatalagen (2018:1177), att ta fram skriftliga instruktioner till användarna av Surfa 2 avseende registrering och behandling av uppgifter om barn. Polismyndigheten ska, senast tre månader efter att det här beslutet fått laga kraft, skicka in en skriftlig redogörelse till Integritetsskyddsmyndigheten med en beskrivning av vilka åtgärder som myndigheten vidtagit eller avser att vidta.

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

1. Redogörelse för tillsynsärendet

Det framgår av Integritetsskyddsmyndighetens (IMY) tillsynsplan för år 2023 att myndigheten ska utöva tillsyn enligt brottsdatalagen av rättsligt stöd vid behandling av personuppgifter rörande barn. Som ett led i myndighetens tillsynsplanering har IMY

därför inlett tillsyn beträffande Polismyndigheten den 29 mars 2023 i syfte att granska Polismyndighetens personuppgiftsbehandling gällande uppgifter om barn inom underrättelseverksamheten.

Tillsynen har avgränsats till att gälla hur Polismyndigheten behandlar uppgifter om barn under 15 år, det vill säga barn som inte är straffmyndiga, i IT-systemet Surfa 2. Det innehåller uppgiftssamlingar som används inom Polismyndighetens underrättelseverksamhet, i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. IMY har genomfört tre platsbesök hos Polismyndigheten; den 16 juni, 6 september samt den 11 september 2023, och granskat de tre nationella uppgiftssamlingar i Surfa 2 som innehåller flest uppgifter om barn under 15 år.

2. Utredningen i ärendet

2.1 IMY:s iakttagelser vid platsbesöken

Polismyndigheten har inför platsbesöken lämnat information till IMY om vilka tre nationella uppgiftssamlingar i Surfa 2 som innehåller flest uppgifter om barn under 15 år, och tagit fram listor över dessa registreringar. Vid platsbesöken hos Polismyndigheten har IMY, utifrån listorna, slumpmässigt valt ut och granskat uppgifter om sammanlagt 45 barn. Vid kontrollen har IMY noterat bland annat följande:

- IMY:s kontroll nr 8, 30, 39 och 42 avser ett och samma dokument gällande måltavlor i en konflikt. Där förekommer personregistreringar av ett, vid registreringen, fyraårigt barn (kontroll nr 8), ett femårigt barn (kontroll nr 30), ett fyra månader gammalt barn (kontroll nr 39) och ett sexårigt barn (kontroll nr 42). Samtliga barn är angivna som misstänkta i Surfa 2.
- IMY:s kontroll nr 37 avser ett dokument gällande sammanställning av en misstänkt persons kontakter när denne befann sig i ett häkte. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen treårigt barn, som anges som en släkting som fått avslag på besökstillstånd.
- IMY:s kontroll nr 38 avser ett dokument gällande en misstänkt persons villkorliga frigivning från ett fängelse. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen sexårigt barn, som anges som en anhörig som varit på besök.
- IMY:s kontroll nr 26 avser ett dokument gällande en misstänkt person på resa som nu misstänks kunna utföra gränssmuggling. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen treårigt barn, som reser i samma sällskap som den misstänkta personen.
- IMY:s kontroll nr 32 avser ett dokument gällande två misstänkta personer där det anges att personerna brukar narkotika. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen femårigt barn, som anges som anhörig till dessa personer.
- IMY:s kontroll nr 25 avser ett dokument gällande flera misstänkta personer som anges vara radikaliserade. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen ettårigt barn, som anges som anhörig till personerna utan att själv förekomma i dokumentet.
- IMY:s kontroll nr 31 avser ett dokument gällande en misstänkt person som befinner sig i ett fängelse, och har tagit emot ett brev från en annan misstänkt person. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen sexårigt barn, som anges som anhörig till en av personerna utan att själv förekomma i dokumentet.

- IMY:s kontroll nr 21 avser ett dokument gällande en misstänkt person där det anges att personen eventuellt misstänks för egenmäktighet med barn. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen nioårigt barn, som anges som anhörig till personen.
- IMY:s kontroll nr 12 avser ett dokument gällande en person vars fordon kontrolleras och som eventuellt kan misstänkas utföra brott. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen treårigt barn, som är närvarande vid det aktuella tillfället och anges som anhörig till personen.
- IMY:s kontroll nr 17 avser ett dokument gällande en person som anges ha utfört en misstänkt brottslig gärning. Där förekommer en personregistrering av ett, vid registreringen åttaårigt barn, som är närvarande vid det aktuella tillfället och anges som anhörig till personen.
- IMY:s kontroll nr 5, 7, 10, 11, 22, 24, 35, 41 avser åtta registreringar som saknar tillhörande underrättelseinformation. Det finns inte något dokument där det framgår varför uppgifterna behandlas i Surfa 2. IMY:s kontroll nr 11 avser dock inte en fysisk person och kan därför inte ses som en behandling av personuppgifter.

Vid inspektionen har det också framkommit att det inte finns särskilda riktlinjer inom Polismyndigheten för registrering av barn i Surfa 2. Det finns dock en allmän användarhandledning för systemet. Av användarhandledningar för vissa andra system inom underrättelseverksamheten framgår exempelvis att registrering av barn ska ske restriktivt.

2.2 Kompletterande frågor till Polismyndigheten

Efter genomförda platsbesök har IMY ställt ett antal kompletterande frågor till Polismyndigheten. Det innefattar dels allmänna frågor om behovet av att behandla uppgifter om barn under 15 år inom underrättelseverksamheten, och dels specifika frågor om enskilda kontrollerade registreringar i systemet Surfa 2.

Polismyndigheten har vid svar på de kompletterande allmänna frågorna i huvudsak uppgett följande. Inom ramen för underrättelseverksamheten behandlas personuppgifter som kan antas ha samband med misstänkt brottslig verksamhet, där personerna kan ha en direkt eller indirekt anknytning till den brottslighet som förebyggs, förhindras eller upptäcks. Det finns inte något generellt behov av att behandla uppgifter om barn som inte själva är angivna som misstänkta inom underrättelseverksamheten. Däremot kan det föreligga ett behov av att behandla uppgifter om barn som omnämns i sammanhanget, då sakförhållandet kan vara av vikt i det brottsförebyggande arbetet. Om barn påträffas tillsammans med misstänkta anhöriga, är utsatta för eller riskerar att bli utsatta för brott av misstänkta anhöriga, kan det finnas anledning att registrera uppgifterna i det enskilda fallet. Ett exempel kan vara om barn används som brottsverktyg i brottslig verksamhet.

Polismyndigheten gör en bedömning i varje enskilt fall om det är nödvändigt att behandla ett barns personuppgifter, i förhållande till ändamålet med behandlingen. Det ska framgå av sammanhanget, genom en särskild upplysning eller på annat sätt, till vilken kategori av registrerade som barnet tillhör. Polismyndigheten behandlar icke misstänkta personer i Surfa 2 enligt de metoder som finns angivna i användarhandledningen, som utgår ifrån de lagbestämmelser som finns gällande ej misstänkta personer.

Det framgår även av Polismyndighetens svar att myndigheten har genomfört registervård gällande de enskilda registreringar av barn under 15 år där IMY har ställt specifika frågor om behandlingen. Polismyndigheten har justerat och/eller raderat de aktuella uppgifterna, bland annat baserat på en bedömning av att det inte funnits behov av behandlingen av uppgifterna utifrån ändamålen.

Polismyndigheten redogör också i sitt svar för följande tekniska och organisatoriska åtgärder som myndigheten har genomfört och planerar att genomföra med anledning av IMY:s inspektion. Polismyndigheten har gjort en teknisk förändring i Surfa 2 för att komma till rätta med ett problem kring angivande av födelsedatum för en personregistrering. Myndigheten har informerat internt om IMY:s granskning och påtalat vikten av behov av behandling vid registrering av barn i Surfa 2. Polismyndigheten kommer att se över det nationella utbildningsmaterialet för grundutbildning i Surfa 2. Därutöver planerar Polismyndigheten att genomföra en registervårdsinsats avseende behandling av barn i Surfa 2.

3. Motivering av beslutet

3.1 Rättslig reglering kring uppgifter om barn inom underrättelseverksamheten

Det finns inga särskilda bestämmelser i dataskyddslagstiftningen som specifikt reglerar behandling av uppgifter om barn inom underrättelseverksamheten. Det framgår dock av EU:s dataskyddsdirektiv att barn ses som sårbara fysiska personer, och att det åligger den personuppgiftsansvarige att vidta särskilda skyddsåtgärder för behandling av personuppgifter som rör barn.¹ Dataskyddsdirektivet är tillämpligt vid behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i EU:s medlemsstater bland annat i syfte att förebygga, förhindra, utreda eller avslöja brott.² Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom ramlagen brottsdatalagen (BDL) och registerlagstiftning såsom lag om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område (PBDL).

Det framgår av lagstiftningen att BDL bland annat ska tillämpas vid behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet.³ Detta omfattar exempelvis den underrättelseverksamhet som bedrivs vid Polismyndigheten. PBDL ska tillämpas av Polismyndigheten för samma syfte, och gäller utöver BDL i den mån lagstiftningen skiljer sig åt.⁴ Med underrättelseverksamhet avses arbete med insamling, bearbetning och analys av information i syfte att förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet när det ännu inte finns konkreta misstankar om att ett visst brott har begåtts.⁵

Personuppgifter som behandlas inom Polismyndighetens underrättelseverksamhet består till stor del av gemensamt tillgängliga uppgifter, som inte enbart ett fåtal

¹ Se EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF, skäl 50.

² Se EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF, artikel 1.

³ Se 1 kap. 2 § BDL.

⁴ Se 1 kap. 1 § 1 p. PBDL.

⁵ Se prop. 2009/10:85, *Integritet och effektivitet i polisens brottsbekämpande verksamhet*, s 318.

personer har rätt att ta del av.⁶ De uppgiftssamlingar som finns i systemet Surfa 2 innehåller sådana gemensamt tillgängliga uppgifter. Vid behandling av uppgifter om barn i Surfa 2 ska Polismyndigheten därför ta ledning av bestämmelserna i BDL och PBDL i allmänhet, och de som specifikt rör gemensamt tillgängliga uppgifter i synnerhet.⁷

3.2 Generellt om Polismyndighetens behandling av barn som misstänkta i Surfa 2

IMY:s granskning har inriktats på barn under 15 år, som inte är straffmyndiga. Ett barn under 15 år kan dock vara misstänkt för brott även om denne inte är straffmyndig. Vid IMY:s inspektion har det påträffats ett flertal barn som varit angivna som misstänkta i Surfa 2. IMY har vid samtliga granskade registreringar kontrollerat om det funnits en rättslig grund för behandlingen⁸, ett samband med tillräckligt allvarlig brottslighet⁹, en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak¹⁰, om det framgår till vilken kategori av registrerade barnet hör¹¹ och om uppgifterna har behandlats inom ramen för den längsta tillåtna tiden för behandling i Surfa 2.¹²

IMY kan konstatera att Polismyndighetens personuppgiftsbehandling gällande misstänkta barn i Surfa 2 generellt sett håller en hög kvalitet. IMY har i de aktuella fallen inte haft anledning att ifrågasätta nödvändigheten av att behandla de misstänkta barnens personuppgifter i förhållande till ändamålet med behandlingen. IMY har heller inte haft anledning att anmärka på Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter¹³ i sammanhanget. IMY ser det som positivt att den granskade personuppgiftsbehandlingen av misstänkta barn i Surfa 2 generellt sett är överensstämmande med gällande regelverk. IMY har dock noterat några enskilda fall där barn felaktigt angetts som misstänkta i Surfa 2, se nedanstående avsnitt.

3.3 Barn som felaktigt angetts som misstänkta i Surfa 2

Vid IMY:s inspektion har det påträffats totalt fyra fall där Polismyndigheten felaktigt angett mycket unga barn, mellan 0–6 år, som misstänkta i Surfa 2 (IMY:s kontroll nr 8, 30, 39, 42). Det framgår av uppgifterna vid IMY:s platsbesök, samt de svar på kompletterande frågor som Polismyndigheten lämnat, att det inte funnits skäl att registrera barnen som misstänkta. Polismyndigheten har utfört registervård efter IMY:s granskning, och raderat uppgifterna som anger att barnen är misstänkta.

Det framgår av regleringen i 3 kap. 4 § 1 st. PBDL att om uppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga direkt kan hänföras till en person som inte är misstänkt inom underrättelseverksamheten, ska det genom en särskild upplysning eller på något annat sätt framgå att personen inte är misstänkt. Det ska alltså gå att skilja mellan personer som är av intresse för Polismyndigheten på grund av misstänkt inblandning i brottslig verksamhet, och personer som inte är misstänkta för det.¹⁴

IMY ifrågasätter inte att det finns en rättslig grund för att behandla de aktuella barnens personuppgifter i Surfa 2. IMY anser dock att det står klart att det mycket sällan borde

⁶ Se 3 kap. 1 § PBDL.

⁷ Se 3 kap. 2 § 1 p. PBDL.

⁸ Se 2 kap. 1 § 1 p. PBDL.

⁹ Se 3 kap. 2 § PBDL.

¹⁰ Se 3 kap. 4 § 2 st. PBDL.

¹¹ Se 2 kap. 9 § BDL.

¹² Se 4 kap. 7 § 2 st. PBDL.

¹³ Se 2 kap. 11 § BDL.

¹⁴ Prop. 2017/18:269, *Brottsdatalog - kompletterande lagstiftning*, s. 302.

finnas skäl att ange barn så unga som 0–6 år som misstänkta för brottslig verksamhet i Surfa 2. Det är i detta fall också ostridigt att det inte funnits rättslig grund för att ange de fyra respektive barnen som misstänkta, och Polismyndigheten har bedömt att de inte längre ska stå som misstänkta i systemet. IMY noterar i sammanhanget att de fyra fallen härrör från samma informationskälla, och det är således vid ett och samma tillfälle som informationen registrerats. Det har inte genom en särskild upplysning eller på något annat framgått att barnen rätteligen inte är misstänkta inom underrättelseverksamheten.

IMY konstaterar därför att Polismyndigheten, avseende IMY:s kontroll nr 8, 30, 39 och 42, har behandlat personuppgifter i strid med 3 kap. 4 § 1 st. PBDL.

3.4 Uppgifter om barn i Surfa 2 utan rättslig grund för behandling

Vid IMY:s inspektion har det påträffats totalt 16 fall (IMY:s kontroll nr: 5, 7, 10, 12, 17, 21, 22, 24, 25, 26, 31, 32, 35, 37, 38, 41) där Polismyndigheten har behandlat uppgifter om barn under 15 år i Surfa 2 där IMY inte ser att det funnits ett tydligt behov av uppgifterna, sett till ändamålen med behandlingen. Registreringarna av barnen har därmed saknat rättslig grund.

Det framgår av regleringen i 2 kap. 1 § 1 p. PBDL att personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att Polismyndigheten ska kunna utföra sin uppgift att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Bestämmelsen omfattar den personuppgiftsbehandling som sker inom myndighetens underrättelseverksamhet, och utgör den rättsliga grunden för behandlingen. Det är således den yttre ramen för när behandling av personuppgifter är tillåten.¹⁵

Polismyndigheten har vid svar på IMY:s kompletterande frågor om specifika registreringar uppgett att det inte bedöms finnas ett behov av att behandla de aktuella personuppgifterna, och har genomfört registervård där registreringarna av barnen har raderats från Surfa 2. De 16 personregistreringarna har som gemensam nämnare att de avser barn som inte är misstänkta inom underrättelseverksamheten. Registreringarna har vidare bestått av tre olika typfall, vilka redogörs för i nedanstående avsnitt 3.4.1–3.4.3.

3.4.1 Felaktiga registreringar

Av de 16 nämnda personregistreringarna består totalt sju av fall som varit rent felaktiga registreringar utan tillhörande information (IMY:s kontroll nr: 5, 7, 10, 22, 24, 35, 41). Det har vid kontrollen inte framgått varför personuppgifterna behandlas i Surfa 2. I ett ytterligare fall (IMY:s kontroll nr 11) har en registrering inte avsett en existerande fysisk person, vilket innebär att det inte kan ses som en behandling av personuppgifter.

Polismyndigheten har genom muntlig återkoppling samt svar på IMY:s kompletterande frågor uppgett att registreringarna antingen varit initialt felaktiga eller senare inte bedömts ha ett behov. Registreringarna av barnen har varit felaktiga av olika anledningar, där Polismyndigheten har uppgett att den mänskliga faktorn varit avgörande. IMY vill i sammanhanget lyfta att den mänskliga faktorn visserligen kan vara grunden till en initialt felaktig registrering, men att den fortsatta felaktiga

¹⁵ Prop. 2017/18:269, *Brottsdatalog - kompletterande lagstiftning*, s. 294.

behandlingen i flera fall har berott på tekniska orsaker i systemet som gjort att uppgifterna funnits kvar trots att Polismyndigheten försökt ta bort dessa. Den mänskliga faktorn har alltså inte varit det enda skälet till att uppgifterna behandlats. Vidare står det klart att det inte varit nödvändigt att behandla uppgifterna för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet.

IMY konstaterar därför att Polismyndigheten, avseende IMY:s kontroll nr 5, 7, 10, 22, 24, 35 och 41, har behandlat personuppgifter i strid med 2 kap. 1 § 1 p. PBDL.

3.4.2 Barn som är anhöriga till misstänkta

Av de 16 nämnda personregistreringarna har IMY uppmärksammat sex fall där Polismyndigheten har behandlat uppgifter om barn under 15 år i Surfa 2 där underrättelseinformationen framförallt berör barnens misstänkta anhöriga (IMY:s kontroll nr: 25, 26, 31, 32, 37, 38). Det har i dessa fall inte varit tydligt varför det är nödvändigt att även behandla uppgifter om barnen i systemet.

De aktuella registreringarna omfattar uppgifter om mycket unga barn (3–6 år) vilka angetts som kontakter till misstänkta anhöriga som suttit frihetsberövade (IMY:s kontroll nr 37, 38), barn som rest i sällskap med en misstänkt person (IMY:s kontroll nr 26), barn vars anhöriga misstänks bruka narkotika (IMY:s kontroll nr 32) och barn som över huvud taget inte omnämns i underrättelseinformationen som rör den misstänkta anhöriga (IMY:s kontroll nr 25, 31).

Polismyndigheten har fått tillfälle att utveckla vilka rutiner som finns generellt gällande registrering av barn som är anhöriga till misstänkta i Surfa 2 (se ovan avsnitt 1.2). Polismyndigheten har då bland annat uppgett att det kan finnas anledning att registrera uppgifter i det enskilda fallet, om ett barn till exempel påträffas tillsammans med en misstänkt anhörig. En bedömning görs då av om det är nödvändigt att behandla barnets personuppgifter i förhållande till ändamålet med behandlingen.

IMY anser att det finns ett behov av förtydligande i vilka situationer som det kan vara nödvändigt att registrera ett barn i Surfa 2 då barnet förekommer tillsammans med en misstänkt anhörig. IMY bedömer exempelvis att det generellt sett inte finns ett behov inom underrättelseverksamheten att behandla uppgifter om barn som är medföljande på en resa, om det i övrigt inte framkommer något operativt relevant avseende barnet. IMY bedömer inte heller att en registrering av uppgifter om barn, enbart på grund av att de har kontakt med frihetsberövade anhöriga, kan ses som överensstämmande med gällande regelverk. I förevarande fall har Polismyndigheten också bedömt att det inte finns behov av att behandla uppgifterna om barnen, och har raderat registreringarna av barnen från Surfa 2.

IMY konstaterar därför att Polismyndigheten, avseende IMY:s kontroll nr 25, 26, 31, 32, 37 och 38, har behandlat personuppgifter i strid med 2 kap. 1 § 1 p. PBDL.

3.4.3 Barn som är brottsoffer eller närvarande vid brott

Av de 16 nämnda personregistreringarna har IMY uppmärksammat tre fall där Polismyndigheten har behandlat uppgifter om barn under 15 år i Surfa 2 där barnen antingen varit misstänkt utsatta för brott av en anhörig (IMY:s kontroll nr 21), eller har befunnit sig tillsammans med anhöriga som utförde misstänkta brott, vid bland annat en fordonskontroll (IMY:s kontroll nr 12, 17). Det har i dessa fall inte varit tydligt varför

det varit nödvändigt att behandla uppgifterna om barnen inom underrättelseverksamheten.

Polismyndigheten har fått tillfälle att utveckla vilka generella rutiner som finns gällande registrering av barn som är utsatta, eller riskerar att bli utsatta, för brott av misstänkta anhöriga (se ovan avsnitt 1.2). Polismyndigheten har bland annat uppgett att det kan vara av vikt i det brottsförebyggande arbetet att behandla uppgifter om barn som omnämns i sammanhanget. Det kan finnas anledning att registrera uppgifter i det enskilda fallet om barn som är eller riskerar att bli utsatta för brott av misstänkta anhöriga, eller barn som används som brottsverktyg i brottslig verksamhet. Det ska framgå av sammanhanget, genom en särskild upplysning eller på annat sätt, till vilken kategori av registrerade som barnet tillhör.

IMY ifrågasätter inte att Polismyndigheten kan ha ett behov av att behandla uppgifter om barn som är brottsoffer eller närvarande vid brott. Det är dock tveksamt om uppgifterna alltid är lämpligast att behandla inom underrättelseverksamheten. Exempelvis bör uppgifter kopplade till brottsutredningar behandlas inom utredningsverksamheten, medan uppgifter om barn som misstänks fara illa bör vidarebefordras som en orosanmälan till socialnämnden. IMY vill därför betona vikten av att en noggrann bedömning görs i varje enskilt fall huruvida uppgifter om ett barn behöver behandlas i Surfa 2, eller om det är tillräckligt att behandla uppgifter om den misstänkta gärningspersonen.

IMY ser att det finns ett behov av förtydligande i vilka generella fall där uppgifter om barn som är brottsoffer eller närvarande vid brott är nödvändiga att behandla i form av en personregistrering i Surfa 2. IMY bedömer exempelvis att det generellt sett inte finns ett behov inom underrättelseverksamheten att behandla uppgifter om barn som är närvarande vid en fordonskontroll, om det i övrigt inte framkommer något operativt relevant avseende barnet. En sådan behandling kan enligt IMY inte ses som proportionerlig i relation till det integritetsintrång som det innebär för ett barn att förekomma inom Polismyndighetens underrättelseverksamhet. I de aktuella fallen har Polismyndigheten också bedömt att det inte finns behov av att behandla uppgifterna om barnen, och har raderat personregistreringarna av barnen från Surfa 2.

IMY konstaterar därför att Polismyndigheten, avseende IMY:s kontroll nr 21, 12 och 17, har behandlat personuppgifter i strid med 2 kap. 1 § 1 p. PBDL.

3.5 Avsaknad av skriftliga instruktioner till användaren av Surfa 2 hur uppgifter om barn får behandlas

Av 3 kap. 2 § BDL framgår att Polismyndigheten som personuppgiftsansvarig har en skyldighet att, genom lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder, säkerställa och kunna visa att myndighetens behandling av personuppgifter är författningenlig och att den registrerades rättigheter skyddas. Vilka tekniska och organisatoriska skyddsåtgärder som är lämpliga ska bedömas i varje enskilt fall, bland annat med beaktande av vilka personuppgifter som behandlas, grunden för behandlingen och riskerna med den. Organisatoriska åtgärder kan bland annat vara att anta interna strategier för dataskydd, informera och utbilda anställda samt ha en klar ansvarsfördelning.¹⁶ Det innebär också att Polismyndigheten ska kunna säkerställa att det finns tydliga riktlinjer och rutiner avseende it-stöd som de anställda använder, och

---

¹⁶ Prop. 2017/18:232, *Brottsdatalog*, s. 453.

att de anställda är tillräckligt utbildade och informerade om hur personuppgifter får behandlas.

Vid IMY:s granskning har det framkommit att det inte finns några skriftliga instruktioner, t.ex. riktlinjer, rutiner eller föreskrifter, inom Polismyndigheten för registrering av barn i Surfa 2. Behovet av nationella riktlinjer för att uppnå en större enhetlighet vid behandling av uppgifter om barn i Polismyndighetens underrättelseverksamhet uppmärksammades redan år 2015 i en granskning gjord av Säkerhets- och Integritetsskyddsnämnden (SIN).¹⁷

En avsaknad av skriftliga instruktioner för registrering av barn kan leda till att uppgifter om barn behandlas på olika sätt inom Polismyndigheten på ett sätt som också kan vara i strid med lag. Som framgår ovan har den här granskningen också visat på fall där Polismyndigheten behandlat uppgifter om barn felaktigt. IMY bedömer därför att Polismyndigheten inte tillhandahåller tillräcklig information till användarna av Surfa 2 hur de ska registrera och behandla uppgifter om barn och att myndigheten därför bryter mot 3 kap. 2 § BDL genom att ha otillräckliga organisatoriska skyddsåtgärder.

IMY ser att det föreligger ett behov för Polismyndigheten att vidta ytterligare organisatoriska åtgärder i enlighet med 3 kap. 2 § BDL, för att förebygga brister och säkerställa att behandlingen av uppgifter om barn i Surfa 2 är författningenslag. IMY bedömer att behovet kan tillgodoses genom någon form av skriftliga instruktioner till användarna av Surfa 2 som ger svar på i vilka typsituationer det är relevant eller icke relevant att behandla uppgifter om barn, såsom vid resor och fordonskontroller där barn förekommer i sammanhanget. Sådana instruktioner bör också särskilt ta sikte på i vilka typfall det kan vara relevant att registrera uppgifter om barn som inte själva är misstänkta för brottslig verksamhet.

4. Val av ingripande

Av 5 kap. 7 § BDL följer de korrigerande befogenheter IMY har att tillgå, om IMY konstaterar att personuppgifter behandlas i strid med lag eller annan författning. Dessa befogenheter utgörs av bl.a. förelägganden, förbud mot behandling samt utfärdande av sanktionsavgift. IMY ska genom beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall välja en åtgärd som är lämplig, nödvändig och proportionerlig för att säkerställa efterlevnad av regelverket.

Det framgår av 6 kap. 1 § BDL att IMY kan utfärda sanktionsavgift vid överträdelse av bl.a. bestämmelsen i 3 kap. 2 § BDL, som IMY konstaterat ovan att Polismyndigheten har brutit i tillämpningen av.

Vid överträdelse av vissa delar av PBDL finns också en möjlighet för IMY att utfärda sanktionsavgift enligt detta regelverk. IMY har konstaterat ovan att Polismyndigheten har behandlat personuppgifter i strid med 2 kap. 1 § p. 1 PBDL samt 3 kap. 4 § 1 st. PBDL. Det framgår av 7 kap. 1 § 1–2 p. PBDL att IMY får besluta om en sanktionsavgift vid överträdelse av dessa bestämmelser.

Vid bedömning av om en sanktionsavgift ska utfärdas ska särskild hänsyn tas till de omständigheter som nämns i 6 kap. 4 § BDL, det vill säga om överträdelsen varit uppsåtlig eller berott på oaktsamhet, den skada, fara eller kränkning som

¹⁷ Se Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens uttalande 2015-09-02 *Polismyndighetens behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten vid polisregion Nord* (dnr 31–2015), s.1.

överträdelsen inneburit, överträdelsens karaktär, svårhetsgrad och varaktighet, vad den personuppgiftsansvarige gjort för att begränsa verkningarna av överträdelsen och om den personuppgiftsansvarige tidigare ålagts att betala en sanktionsavgift.

IMY konstaterar att Polismyndigheten har brustit i sin personuppgiftsbehandling i flera avseenden; gällande personregistreringar som inte varit nödvändiga att behandla, personregistreringar där barn felaktigt angivits som misstänkta och bristfällig information till användarna av systemet Surfa 2 gällande behandling av uppgifter om barn. Hänsyn bör dock tas till att de fyra fallen med felaktigt misstänkta härrör från samma informationskälla, och att det är vid ett och samma tillfälle som informationen registrerats. Det bör också beaktas att Polismyndigheten har genomfört registervård gällande de enskilda registreringar av barn under 15 år där IMY har ifrågasatt behovet av behandlingen. Polismyndigheten har justerat och/eller raderat de aktuella uppgifterna, bland annat baserat på en bedömning av att det inte funnits behov av behandlingen av uppgifterna utifrån ändamålen. Den bristfälliga behandlingen enligt 2 kap. 1 § 1 p. PBDL och 3 kap. 4 § 1 st. PBDL är således inte längre pågående.

Polismyndigheten har genom ovanstående visat på att myndigheten har försökt begränsa de negativa effekterna av den felaktiga behandlingen. Ingenting tyder heller på att den bristfälliga behandlingen varit uppsåtlig från Polismyndighetens sida. Det kan också nämnas i sammanhanget att huruvida en registrering är nödvändig att behandla eller ej, är en bedömningsfråga i varje enskilt fall. Då det rör uppgifter som förekommer inom underrättelseverksamheten, och som inte är offentliga, har det heller inte kunnat utredas om de registrerade har lidit någon skada av den nu avslutade behandlingen enligt 2 kap. 1 § 1 p. PBDL och 3 kap. 4 § 1 st. PBDL.

Gällande den konstaterade bristen på skriftliga instruktioner enligt 3 kap. 2 § BDL kan nämnas att Polismyndigheten har redogjort för tekniska och organisatoriska åtgärder som myndigheten har genomfört och planerar att genomföra; en teknisk förändring i Surfa 2 för att komma till rätta med problem kring angivande av födelsedatum för en personregistrering, myndighetsintern information om IMY:s granskning och påtalande av vikten av behov av behandling vid registrering av barn i Surfa 2, översyn av det nationella utbildningsmaterialet för grundutbildning i Surfa 2 och registervårdsinsats avseende behandling av barn i Surfa 2.

Vid en samlad bedömning anser IMY att det inte är proportionerligt att påföra en sanktionsavgift för de konstaterade bristerna. Inte heller är det, avseende de konstaterade bristerna i individuella fall enligt 2 kap. 1 § 1 p. PBDL och 3 kap. 4 § 1 st. PBDL, aktuellt med ett föreläggande, förbud eller en varning då de inte längre är pågående.

IMY ser dock att det finns anledning att använda vissa korrigerande befogenheter avseende den konstaterade bristen enligt 3 kap. 2 § BDL. IMY:s möjlighet att utfärda föreläggande mot den personuppgiftsansvarige att vidta åtgärder för att behandlingen ska bli författningssenlig eller att uppfylla andra skyldigheter, framgår av 5 kap. 7 § 2 p. BDL. Av ett föreläggande ska det framgå när åtgärderna senast ska vara genomförda och, om det är lämpligt, vilka åtgärder som ska vidtas. IMY kan t.ex. besluta om föreläggande att vidta ytterligare tekniska eller organisatoriska åtgärder för säkerheten vid behandling.¹⁸

Som konstaterats ovan har IMY:s tillsyn visat på ett behov av skriftliga instruktioner till användarna av systemet Surfa 2 hur de ska registrera och behandla uppgifter om

¹⁸ Prop. 2017/18:232, *Brottsdatalog*, s 478.

barn. Sådana skriftliga instruktioner bör innehålla principiella ställningstaganden och förtydliganden kring behandling av uppgifter om barn. Sammanfattningsvis bedömer därför IMY att ett utfärdande av föreläggande är en tillräcklig och motiverad åtgärd.

Polismyndigheten ska mot denna bakgrund föreläggas, med stöd av 5 kap. 7 § BDL, att ta fram skriftliga instruktioner till användarna av Surfa 2 avseende registrering och behandling av uppgifter om barn. Vidare ska Polismyndigheten, senast tre månader efter att det här beslutet fått laga kraft, skicka in en skriftlig redogörelse till Integritetsskyddsmyndigheten med en beskrivning av vilka åtgärder som myndigheten vidtagit eller avser att vidta med anledning av den konstaterade bristen avseende skriftliga instruktioner till användarna.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Jonas Agnvall efter föredragning av juristen Emma Andersson. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har även juristen Lisa Zettervall medverkat.

Jonas Agnvall, 2024-06-11 (Det här är en elektronisk signatur)

Kopia till

Dataskyddsombudet (genom intern befordran)

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Integritetsskyddsmyndigheten. Ange i skrivelsen vilket beslut ni överklagar och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Integritetsskyddsmyndigheten senast tre veckor från den dag beslutet meddelades. Om överklagandet har kommit in i rätt tid sänder Integritetsskyddsmyndigheten det vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning.

Ni kan e-posta överklagandet till Integritetsskyddsmyndigheten om det inte innehåller några integritetskänsliga personuppgifter eller uppgifter som kan omfattas av sekretess. Myndighetens kontaktuppgifter framgår av beslutets första sida.